

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 2Cdo/71/2022
Identifikačné číslo spisu: 1317216385
Dátum vydania rozhodnutia: 30.05.2022
Meno a priezvisko: Mgr. Renáta Gavalcová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2022:1317216385.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Petrikovej a členiek senátu Mgr. Renáty Gavalcovej a JUDr. Márie Trubanovej, PhD., v právnej veci povinného platiť výživné M. M., bývajúceho v M., zastúpeného JUDr. Andrejom Garom, advokátom, so sídlom v Bratislave, Štefánikova 14, proti oprávnenej L. M., bývajúcej v K., zastúpenej advokátskou kanceláriou JUDr. Milan Ficek, advokát s. r. o., so sídlom v Bratislave, Žilinská 14, o návrhu povinného na zníženie výživného, vedenej na Okresnom súde Bratislava III pod sp. zn. 11Pc/14/2017, o dovolaní povinného platiť výživné proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 12. augusta 2020 sp. zn. 20CoP/99/2019, takto

rozhodol:

I. Dovolanie z a m i e t a .

II. Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bratislava III (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“ a „okresný súd“) rozsudkom z 12. februára 2019 č. k. 11Pc/14/2017-99 znížil vyživovaciu povinnosť otca na plnoletú L. M., narodenú dňa XX. Y. XXXX na čiastku 250 eur mesačne, ktorú je povinný platiť najneskôr do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám oprávnenej, s účinnosťou od 1. septembra 2017. Týmto rozsudkom zmenil rozsudok Okresného súdu Pezinok z 30. novembra 2009 sp. zn. 8C/138/2009, ktorým bola naposledy stanovená vyživovacia povinnosť povinného voči oprávnenej. Vo zvyšku súd prvej inštancie návrh otca na zníženie výživného zamietol. O trovách konania rozhodol súd prvej inštancie tak, že žiadnemu účastníkovi konania nepriznal náhradu trov konania. V odôvodnení rozsudku súd prvej inštancie uviedol, že návrhom podaným na súd prvej inštancie 21. augusta 2017 sa otec domáhal zníženia výživného, na v tom čase už plnoletú L. zo sumy 400 eur mesačne, na sumu 50 eur mesačne, počnúc dňom 01. septembra 2017. Súd prvej inštancie predmetnú vec právne posúdil s poukazom na ustanovenia § 62 ods. 1 až 5, § 75 ods. 1 a § 78 ods. 1 a 3 zákona č. 36/2005 Z. z. Zákona o rodine v znení neskorších predpisov a vecne vychádzal zo skutočného stavu zisteného z vykonaného dokazovania, v rámci ktorého uviedol, že naposledy bola vyživovacia povinnosť na oprávnenu, v tom čase maloletú L., určená rozsudkom Okresného súdu Pezinok, z 30. novembra 2009 sp. zn. 8C/138/2009, ktorý nadobudol právoplatnosť

20. januára 2010. Pri rozhodovaní o návrhu povinného na zníženie výživného skúmal súd prvej inštancie zmenu pomerov od poslednej úpravy výživného. Konštatoval, že mal za preukázané, že ku zmene pomerov odôvodňujúcej zníženie výživného došlo, nakoľko povinnému vznikli ďalšie vyživovacie povinnosti, keď XX. B. XXXX sa mu narodila Q. M., uzatvoril nové manželstvo, XX. Q. XXXX sa mu narodil syn M. M. a XX. M. XXXX sa narodila dcéra T. M.. Súd prvej inštancie sa však zároveň nestotožnil s názorom povinného, ktorý za podstatnú zmenu pomerov na jeho strane odôvodňujúcu zníženie výživného považoval aj stratu zamestnania a súčasnú pracovnú pozíciu s oveľa menším platom. Predchádzajúci zamestnávateľ, spoločnosť Salesianer Miettex s. r. o. potvrdil, že 06. novembra 1995 uzatvoril s povinným pracovnú zmluvu a pracovný pomer s povinným bol ukončený 04. mája 2017 na základe dohody o skončení pracovného pomeru. Aj následný pracovný pomer v spoločnosti ALBIRO Ges.m.b.H. bol ukončený dohodou o skončení pracovného pomeru z 30. novembra 2018. Súd prvej inštancie teda neprihliadal ku strate zamestnania, nakoľko vo všetkých prípadoch povinný ukončil pracovný pomer dohodou, a pritom nepreukázal žiaden dôvod, pre ktorý sa výhodnejšieho zamestnania vzdal. Jeho konanie súd prvej inštancie vyhodnotil ako vzdanie sa výhodnejšieho zamestnania s cieľom vyhnúť sa plateniu výživného. Pri rozhodovaní o určení rozsahu vyživovacej povinnosti zoberal súd prvej inštancie do úvahy možnosti aj majetkové pomery povinného platiť výživné. Povinný platiť výživné doložil súdu posudok o dlhodobom nepriaznivom zdravotnom stave dieťaťa T. M., narodeného XX. M. XXXX. Príjem povinného bol v máji 2018 vo výške 1.286,09 eur, v júni 2018 vo výške 3.164,21 eur a v období od júla 2018 do októbra 2018 cca 2.265 eur mesačne. Povinný naposledy ukončil trvalý pracovný pomer, ktorý trval od 01. júla 2018 do 31. decembra 2018 a je zamestnaný na dohodu o vykonaní práce od 01. januára 2019 na obdobie dvanástich mesiacov a zmluvná mesačná brutto mzda je vo výške 780 eur, čo v netto predstavuje sumu 673,16 eur. Súd prvej inštancie s poukazom na § 75 Zákona o rodine vyhodnotil schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného v takej miere, ako v predchádzajúcom zamestnaní, v ktorom dokázal získať plat oveľa vyšší ako 670 eur mesačne. Prihliadol však na skutočnosť, že povinný sa stará o ďalšie tri maloleté deti z druhého manželstva, pričom jedno dieťa vyžaduje podľa lekárskeho potvrdenia osobitú starostlivosť, v dôsledku dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu. Tieto skutočnosti súd prvej inštancie zohľadnil pri rozhodovaní o znížení výživného. K samotným pomerom na strane oprávnenej súd prvej inštancie uviedol, že v konaní bolo preukázané, že oprávnená je študentkou univerzity v Q., školné pre akademický rok 2017/2018 predstavovalo sumu 2.006 eur, školné pre akademický rok 2018/2019 predstavuje sumu 2.060 eur. Okrem školného má výdavky na nájomné za internát vo výške 346 eur, stravu cca 200 eur mesačne, nakoľko jej diagnostikovali histamínovú intoleranciu, poistenie, doprava 92 eur mesačne, výdavky na knihy a školu. Na Slovensko chodí iba občas, býva s matkou a 11 - ročnou sestrou v 1,5 izbovom byte. Jej matka je riaditeľka materskej školy, finančne jej prispieva, ale nie je v jej silách prispievať viac. Súd prvej inštancie vzhľadom na schopnosti a možnosti povinného, ako aj potreby oprávnenej vyhodnotil výživné vo výške 250 eur ako primerané. Nakoľko návrh na zníženie výživného bol súdu prvej inštancie doručený 21. augusta 2017, pričom povinný platiť výživné žiadal zmenu od 01. septembra 2017 a zmena pomerov predchádzala tomuto dátumu, súd prvej inštancie rozhodol o zmene výšky vyživovacej povinnosti od 01. septembra 2017. Vo zvyšku jeho návrh zamietol.

2. Krajský súd v Bratislave (ďalej aj ako „odvolací súd“ a „krajský súd“) rozsudkom z 12. augusta 2020 sp. zn. 20CoP/99/2019 rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zmenil tak, že znížil vyživovaciu povinnosť otca na plnoletú L. M., nar. XX. Y. XXXX zo sumy 400 eur mesačne na sumu 350 eur mesačne, ktorú je otec povinný platiť najneskôr do 15. dňa v mesiaci vopred k rukám oprávnenej, s účinnosťou od 01. septembra 2017 a vo zvyšku návrh otca na zníženie výživného zamietol. Týmto rozsudkom zmenil rozsudok Okresného súdu Pezinok z 30. novembra 2009 sp. zn. 8C/138/2009, ktorým bola naposledy stanovená vyživovacia povinnosť povinného voči oprávnenej. Zároveň určil, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov prvoinštančného a odvolacieho konania. Odvolací súd konštatoval, že v prejednávanej veci týkajúcej sa návrhu otca na zníženie výživného súd prvej inštancie, podľa názoru odvolacieho súdu nezohľadnil všetky kritériá potrebné pre posúdenie návrhu na zníženie vyživovacej povinnosti otca. V danom prípade mal odvolací súd za to, že súd prvej inštancie prihliadol hlavne na zmenu pomerov na strane otca, avšak nedostatočne vyhodnotil zmenu pomerov na strane plnoletej dcéry. Pokiaľ ide o porovnanie pomerov na strane plnoletej dcéry, ako aj na strane jej rodičov v čase od poslednej úpravy (t. j. od roku 2009), s pomermi existujúcimi v

čase rozhodovania v predmetnej veci (v roku 2018), tieto podľa názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil. Na strane otca maloletých detí došlo k zmene jeho zárobkových pomerov, a súčasne aj jeho osobných pomerov, t. j. od určenia poslednej vyživovacej povinnosti mu pribudli ďalšie 2 vyživovacie povinnosti t. j. k mal. M. a k mal. T.. Na strane matky plnoletej dcéry došlo podľa zistenia odvolacieho súdu tiež k zmene pomerov, nakoľko matka v čase určenia prvej výšky vyživovacej povinnosti bola zamestnaná v materskej škole. Vo vzťahu k matke odvolací súd uviedol, že došlo k zlepšeniu zárobkových pomerov na strane matky (zvýšenie príjmu), vo vzťahu k ostatným pomerom (osobné, majetkové pomery), tieto zostali vo vzťahu k matke bez zmeny. K podstatnej zmene pomerov došlo však aj na strane plnoletej dcéry L., kedy plnoletá L., bola v čase určenia prvej vyživovacej povinnosti (t. j. v novembri 2009) maloletá, mala 10 rokov, pričom v tom čase navštevovala prímu na Gymnázium na A.. Súd prvej inštancie v súvislosti s výdavkami na plnoletú L. zistil, že táto má výdavky toho času hlavne v súvislosti so štúdiom v zahraničí. Odvolací súd mal za to, že súd prvej inštancie dostatočne neprihliadol k tomu, že na strane plnoletej L. došlo taktiež k podstatnej zmene pomerov, a to už od septembra 2017, nakoľko plnoletá Laura začala študovať v zahraničí, na univerzite v Q., odbor psychológia. Bolo nepochybné, že plnoletej L. sa zvýšili jej výdavky aj v súvislosti s prechodom do dospelosti (v čase určenia pôvodnej vyživovacej povinnosti mala 10 rokov). Na druhej strane však odvolací súd uviedol, že oprávnená z vyživovacej povinnosti sa už napriek tomu, že sa pripravuje na svoje budúce povolanie o seba takpovediac stará sama. A preto aj matka je k plnoletej dcére výživou rovnako povinná ako otec. Z výpovede oprávnenej odvolací súd zistil, že matka jej pravidelne prispieva sumou vo výške 350 eur mesačne, a súčasne vykryva jednorazové výdavky (napr. kúpa nábytku). V tomto prípade mal odvolací súd za to, že pri rozhodovaní v tejto veci bolo potrebné prihliadnuť aj na zmenu pomerov, ktoré nastali na strane matky plnoletej L.. Matka oprávnenej svoj osobný stav nezmenila, je rozvedená má ďalšiu vyživovaciu povinnosť k maloletej A. (XX rokov). Odvolací súd poukázal na to, že pribudnutie ďalších dvoch vyživovacích povinností zo strany otca môže byť síce dôvodom na zníženie vyživovacej povinnosti, avšak nie za stavu, že príjem otca je v súčasnosti vo výške 680,94 eur, hoci u toho istého zamestnávateľa otec dokázal dosahovať príjem o 2.000 eur vyšší, ako v súčasnosti deklaruje (a to ešte v roku 2018), pričom podľa názoru odvolacieho súdu zníženie svojej mzdy zapríčinil aj samotný otec uzavretím dobrovoľných dohôd o skončení pracovného pomeru. Bolo nevyhnutné prihliadnuť ku konaniu otca, ktorý sa vedome vzdal výhodnejšieho zamestnania. Otcovi taktiež pribudli dve vyživovacie povinnosti na maloletého M., ktorý má X rokov, pričom jeho priemerné mesačné výdavky vyčíslil otec vo výške 150 eur až 200 eur. Rovnako má otec aj vyživovaciu povinnosť k maloletej T., ktorá má X rokov, pričom priemerné mesačné výdavky na maloletú predstavujú sumu vo výške 200 eur. Odvolací súd uviedol, že otec už v čase uzavretia dohody o výške vyživovacej povinnosti k dcére L., mal ďalšiu vyživovaciu povinnosť k dcére Q., ktorá má skoro XX rokov, pričom výdavky na maloletú otec vyčíslil vo výške 150 eur až 200 eur. Odvolací súd však v tejto súvislosti zdôrazňuje, že k týmto maloletým deťom je výživou taktiež povinná jeho manželka, ktorá je síce na predĺženej rodičovskej dovolenke, avšak súčasne pracuje ako pedagogický pracovník na Základnej škole v M., pričom jej priemerný čistý mesačný príjem je vo výške 753,48 eur. Pri znížení výšky vyživovacej povinnosti teda odvolací súd zohľadnil v prvom rade zmenu pomerov na strane plnoletej dcéry v čase od vydania posledného rozhodnutia o výživnom, taktiež zohľadnil pribudnutie vyživovacích povinností na strane otca, pričom odvolací súd zohľadnil aj zvýšenie príjmu matky plnoletej dcéry od posledného rozhodnutia o výživnom, avšak nezohľadnil zníženie príjmu otca, z dôvodu aplikácie ustanovenia § 75 ods. 1 Zákona o rodine, podľa ktorého odvolací súd konanie otca (uzavretie dohody o skončení pracovného pomeru) vyhodnotil v jeho neprospech, a rovnako nezohľadnil zdravotný stav otca, ktorý si môže upraviť aj životosprávou, pričom z lekárskejších správ predložených otcem nevyplýva, že otec by trpel tak vážnou diagnózou, ktorá by ovplyvňovala jeho schopnosť riadne sa zamestnať. S poukazom na všetky vyššie uvedené skutočnosti, odvolací súd vzhľadom návrh otca na zníženie výživného za čiastočne dôvodný, avšak nie v rozsahu, v akom ho znížil súd prvej inštancie, ale iba vo výške 50 eur, t. j. výšku riadneho výživného odvolací súd znížil na sumu vo výške 350 eur. Výslovil, že v rovnakej miere sa na nákladoch plnoletej dcéry bude podieľať aj matka plnoletej L.. Na základe uvedeného odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil (§ 388 CSP). O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s ustanovením § 52 CMP tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania, pretože ide o konanie, ktoré bolo možné začať aj bez návrhu.

3. Proti prvému výroku uvedeného rozsudku odvolacieho súdu, ktorým odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie, podal povinný platiť výživné (ďalej aj ako „dovolateľ“ alebo „povinný“) dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzoval z § 420 písm. f/ CSP.

3.1. Dovolateľ poukázal na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 6 Cdo 155/2017 z 25. októbra 2017 a uviedol, že nemožno spravodlivo požadovať, aby povinný za účelom splnenia si vyživovacej povinnosti voči plnoletej oprávnenej vo výške, ktorá presahuje výšku životného minima pre plnoletú osobu, bol nútený požičiavať si finančné prostriedky od tretích osôb. Týmto je ohrozené aj plnenie ďalších vyživovacích povinností povinného, a to voči štyrom maloletým deťom a manželke. Povinný v konaní preukázal, že v pre neho nepriaznivej situácii sa ocitol nie z vlastnej vôle a napriek enormnej snahe si nemôže nájsť prácu, v ktorej by dosahoval aspoň taký príjem, aby si mohol plniť svojich až šesť vyživovacích povinností a zároveň zabezpečiť svoje nevyhnutné potreby. Nie je možné sa stotožniť s názorom súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu, keď schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného boli vyhodnotené v takej miere, ako v predchádzajúcom zamestnaní, v ktorom dokázal získať plat oveľa vyšší ako 670 eur mesačne. Povinný v konaní preukázal, že pracovný pomer jednak so zamestnávateľom spoločnosťou: SALESIANER MIETTEX s. r. o., a jednak so spoločnosťou ALBIRO Ges.M.b.H., boli ukončené z iniciatívy zamestnávateľov.

3.2. Povinný má taktiež za to, že odvolací súd riadnym spôsobom nepostupoval, keď listiny vystavené v cudzom jazyku bez úradného prekladu do slovenského jazyka, ktoré boli do konania predložené zo strany oprávnenej (doručené odvolaciemu súdu 15. júna 2020), a ktorým povinný nerozumel, akceptoval odvolací súd ako dôkazy o dôležitých skutkových okolnostiach potrebných pre rozhodnutie veci, t. j. o majetkových pomeroch oprávnenej a jej výdavkoch v I., a to bez ich úradného prekladu do jazyka slovenského a ich následného oboznámenia účastníkov s ich obsahom. Týmto svojím postupom odňal povinnému možnosť konať pred súdom. Odvolací súd nepostupoval v zmysle ustanovenia § 204 CSP a dôkaz listinami predloženými oprávnenu ich prečítaním ani oznámením ich obsahu nevykonal (dokazovanie nebolo vykonané žiadnou z listín), pričom v odôvodnení rozsudku sa na tieto dôkazy odvolával a vychádzal z ich obsahu.

3.3. Zároveň je potrebné na základe zvukového záznamu konštatovať, že tieto listiny neboli povinnému v priebehu konania doručené, preto bolo potrebné dôkaz listinou vykonať na pojednávaní 12. augusta 2020, k čomu ale nedošlo. Aj najvyšší súd vo svojom uznesení z 13. februára 2019 sp. zn. 8 Cdo 50/2018 konštatoval, že pokiaľ súd svoje rozhodnutie založí na výsledkoch dokazovania, ktoré nevykonal, resp. dôkazy, z ktorých pri svojich rozhodnutiach vychádzal, nevykonal v súlade so zákonom, jeho procesný postup bol nesprávny a konanie trpí vadou uvedenou v § 420 písm. f/ CSP.

3.4. Povinný ďalej považuje za potrebné zdôrazniť, že oprávnená síce predložila potvrdenie, že ročný poplatok za štúdium činní sumu 2.083 eur, avšak oprávnená nepreukázala, že uvedený poplatok aj skutočne uhradila v celej jeho výške. Povinný bol upovedomený, že ročný poplatok za štúdium je možné výrazne znížiť. Oprávnená tiež len tvrdila, že za ubytovanie hradí sumu vo výške 400 eur, pričom nepriložila žiaden dôkaz o reálnom zaplatení ňou tvrdenej sumy. Povinný ďalej poukazuje na skutočnosť, že oprávnená už najprv začala po maturite študovať na Y, pričom štúdium ukončila už po prvom semestri, a následne začala pracovať ako lektor anglického jazyka. Povinný už v návrhu na začatie konania, ako aj počas konania preukázal, že oprávnená je schopná sa sama živiť. Povinný ďalej poukazoval, že štúdium psychológie v I. je úplne iný odbor, v porovnaní s tým, ktorý oprávnená študovala na Slovensku. Povinný navrhol, aby dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu a vec vrátil na ďalšie konanie.

4. Oprávnená vo svojom vyjadrení k dovolaniu uviedla, že tvrdenia dovolateľa nemajú pre dovolacie konanie žiadnu relevanciu, nakoľko sa netýkajú dovolacieho dôvodu, ale smerujú k domnelému nesprávnemu právnemu posúdeniu, resp. k domnelým nesprávnym skutkovým okolnostiam, ktoré ale neboli ako dovolací dôvod označené. Čo sa týka predmetných listín vystavených v cudzom jazyku, oprávnená uvádza, že si z vlastnej iniciatívy priniesla dva dokumenty, a to prijatie na vysokú školu v L. na dva rôzne magisterské odbory v psychológii. Obidva dokumenty boli v angličtine. Sú ich od nej prevzal a obdržal ich aj povinný. Tieto dokumenty nemuseli byť predložené, doložila ich z vlastnej iniciatívy. Ani v rozsudku krajského súdu nie je zmienka o tom, že by sa tieto dokumenty, hoci zahrnuté v spise a doručené druhému účastníkovi, vykonali ako dôkaz, a že by z nich súd pri rozhodovaní

vychádzal, ako sa to uvádza v podanom dovolaní. O tom, či sa nejaká listina vykoná ako dôkaz, rozhoduje súd s ohľadom na povinnosť zistiť skutočný stav, a pokiaľ súd tieto listiny nepovažoval za relevantné, bez ich prekladu a následného vykonania ako dôkazu ich len založil do spisu a doručil druhému účastníkovi. Na tomto mieste je vhodné zdôrazniť, že súd ňou predložené listiny nevykonal ako dôkaz a zrejme len pre zabezpečenie rovnosti strán tieto doklady predložil krátkou cestou aj druhému účastníkovi. Sohľadom na zásadu hospodárnosti konania by nebolo správne, ak by súd z týchto dokladov, ktoré nepovažoval pre rozhodnutie za zásadné, vyhotovoval preklad. Zvyšoval by tak náklady konania a vytvoril by potrebu odročenia pojednávania. Práve toto by bol totiž postup, ktorý by sa dal označiť za nesprávny. Listiny boli účastníkom doručené a obsah nebol nikým spochybnený, čo súdu umožnilo postupovať tak, že listiny sa nemuseli nevyhnutne celé čítať, resp. oboznamovať ich obsah. Oprávnená na záver navrhla, aby dovolací súd dovolanie povinného podľa § 447 písm. f/ CSP odmietol, eventuálne podľa § 448 CSP zamietol.

5. Podľa § 2 ods. 1 Civilného mimosporového poriadku na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

6. Podľa § 2 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku na účely tohto zákona sa pojmy žaloba, strana a spor vykladajú ako návrh na začatie konania, účastník konania (ďalej len „účastník“) a konanie podľa tohto zákona, ak z povahy veci nevyplýva inak.

7. Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 35 CSP; ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie podal v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) účastník konania, v ktorého neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), zastúpený advokátom (§ 429 ods. 1 CSP), skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania.

8. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 ods. 1 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP).

9. V zmysle § 420 písm. f/ CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania. Otázka posúdenia, či sú alebo nie sú splnené podmienky, za ktorých sa môže uskutočniť dovolacie konanie, patrí do výlučnej právomoci dovolacieho súdu. Na týchto záveroch zotráva aj súčasná rozhodovacia prax najvyššieho súdu (porovnaj sp. zn. 1 Cdo 54/2018, 2 Cdo 33/2017, 3 Cdo 33/2017, 4 Cdo 54/2018, 5 Cdo 104/2017, 7 Cdo 29/2018, 8 Cdo 140/2017).

11. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle citovaného ustanovenia treba rozumieť

nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

12. Dovolateľ porušenie práva na spravodlivý proces videl v tom, že odvolací súd nesprávne vyhodnotil vykonané dokazovanie.

13. V danom prípade dovolateľ tvrdí, že procesná vada podľa § 420 písm. f/ CSP spočíva v nesprávnom hodnotení dôkazov z dôvodu, že povinný v konaní preukázal, že v pre neho nepriaznivej situácii sa ocitol nie z vlastnej vôle a napriek enormnej snahe si nemôže nájsť prácu, v ktorej by dosahoval aspoň taký príjem, aby si mohol plniť svojich až šesť vyživovacích povinností a zároveň zabezpečiť svoje nevyhnutné potreby. Nie je možné sa stotožniť s názorom súdu prvej inštancie ako aj odvolacieho súdu, keď schopnosti, možnosti a majetkové pomery povinného boli vyhodnotené v takej miere, ako v predchádzajúcom zamestnaní, v ktorom dokázal získať plat oveľa vyšší ako 670 eur mesačne. Povinný v konaní preukázal, že pracovný pomer jednak so zamestnávateľom spoločnosťou: SALESIANER MIETTEX s. r. o., a jednak so spoločnosťou ALBIRO Ges.M.b.H., boli ukončené z iniciatívy zamestnávateľov. Povinný ďalej poukázal na to, že oprávnená síce predložila potvrdenie, že ročný poplatok za štúdium činní sumu 2.083 eur, avšak oprávnená nepreukázala, že uvedený poplatok aj skutočne uhradila v celej jeho výške. Oprávnená tiež len tvrdila, že za ubytovanie hradí sumu vo výške 400 eur, pričom nepriložila žiaden dôkaz o reálnom zaplatení ňou tvrdenej sumy. Povinný už v návrhu na začatie konania, ako aj počas konania preukázal, že oprávnená je schopná sa sama živiť.

14. Hodnotenie dôkazov je činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Aktuálna procesná právna úprava vychádza (rovnako ako právna úprava Občianskeho súdneho poriadku účinná do 30. júna 2016) zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúcej z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vychádzajúca z čl. 15 základných princíпов Civilného sporového poriadku a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (v podrobnostiach pozri Števec, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729).

15. Nespôsobilou založiť prípustnosť dovolania bola dovolacia námietka dovolateľa o nesprávnom hodnotení vykonaných dôkazov odvolacím súdom, ktorú bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu a to z nasledovných dôvodov: a/ hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie, b/ pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, ale táto skutočnosť sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP nezakladá. Už dávnejšia judikatúra najvyššieho súdu (R 42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/2000) ako aj viaceré rozhodnutia najvyššieho súdu, napr. sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012 zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná bez ďalšieho za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania. Zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 01. júla 2016 sa podstaty a zmyslu týchto judikátov a rozhodnutí nedotkli, preto ich treba považovať za naďalej aktuálne.

16. Dovolací súd pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na

odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie. Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania. Inými slovami, na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly má síce dovolací súd možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces, čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ CSP.

17. Doposiaľ vykonané dokazovanie teda dostatočne odôvodňuje závery prijaté súdom prvej inštancie aj súdom odvolacím. Dovolací súd v hodnotení dôkazov súdmi nižších inštancií nezistil pochybenie, ktoré by bolo v extrémnom rozpore s obsahom spisu. Iba takéto pochybenie by totiž predstavovalo odňatie práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

18. Pokiaľ námietka dovolateľa po obsahovej stránke smerovala tiež k samotným právnym záverom súdov oboch inštancií, na ktorých založili svoje rozhodnutia, dovolací súd uvádza, že nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ CSP a prípustnosť dovolania podľa tohto ustanovenia (R 24/2017); tento právny záver považuje za ústavnoprávne akceptovateľný i ústavný súd (I. ÚS 61/2019).

19. Dovolateľ ďalej namietal, že súd v konaní nevykonal dôkaz listinami napísanými v cudzom jazyku (bez ich úradného prekladu do jazyka slovenského) ich prečítaním alebo oboznámením s ich obsahom, a zároveň tieto listiny neboli povinnému v priebehu konania doručené, ktoré skutočnosti vyplývajú zo zvukového záznamu z pojednávania z 12. augusta 2020.

20. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných predpisov, rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami, ale ani právo vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ňou navrhnutých dôkazov súdom a dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (porovnaj sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

21. Podľa § 155 ods. 1 CSP, každý má právo konať pred súdom v materinskom jazyku alebo v jazyku, ktorému rozumie. Súd je povinný stranám zabezpečiť rovnaké možnosti uplatnenia ich práv. S prihliadnutím na povahu a okolností veci príberie súd tlmočníka.

22. Podľa § 188 CSP, súd vykonáva dôkazy na pojednávaní.

23. Podľa § 204 CSP dôkaz listinou sa vykoná tak, že súd listinu alebo jej časť prečíta alebo oznámi jej obsah; to neplatí, ak ide o listinu, ktorej odpis bol strane sporu v priebehu konania doručený a ak listina alebo jej obsah neboli protistranou spochybnené.

24. Civilný sporový poriadok upravuje vykonanie dôkazu listinou troma možnými spôsobmi a to prečítaním listiny alebo jej časti; oznámením jej obsahu alebo doručením odpisu listiny protistrane, ktorá kumulatívne listinu alebo jej obsah nespochybní. Spôsob vykonania dôkazu musí vyplývať zo zápisnice o pojednávaní, a to buď, že bola prečítaná určitá presne označená listina (alebo jej presne označená časť),

alebo musí zo zápisnice vyplývať, že predseda senátu alebo samosudca oznámil jej podstatný obsah. To však neplatí, ak ide o listinu, ktorej odpis bol strane sporu v priebehu konania doručený a ak listina alebo jej obsah neboli protistranou spochybnené (§ 204 veta za bodkočiarkou CSP). Platí teda, že čítanie alebo oznamovanie obsahu listín nie je potrebné, ak ide o listinu, ktorej odpis bol strane sporu v priebehu konania doručený (aj fikciou doručenia) a ak listina alebo jej obsah neboli protistranou spochybnené, resp. čítanie listín alebo oznamovanie ich obsahu je na pojednávaní povinné len v prípade, ak listina nebola strane sporu doručená, alebo ak listina, alebo jej obsah bola protistranou spochybnená.

25. V danej veci dovolací súd z úradného záznamu z pojednávania z 12. augusta 2020 (v zmysle § 98 ods. 1 CSP bol vyhotovený zvukový záznam z pojednávania) zistil, že v prítomnosti povinného a oprávnenej, súd v zmysle § 385 ods. 1 CSP opakoval dokazovanie obsahom listín medzi ktorými bolo na č. l. 170 v spise aj potvrdenie o štúdiu v angličtine, na č. l. 171 - mesačné náklady a na č. l. 172 - 181-mzdový list. Z dovolacím súdom zabezpečeného prepisu zvukového záznamu z predmetného pojednávania vyplýva, že odvolací súd po oboznámení s doterajším obsahom spisu vykonal dokazovanie oboznámením listín spisu, medzi ktorými bolo na č. l. 170 aj potvrdenie o návšteve školy zo strany oprávnenej, ako aj vyčíslenie jej výdavkov na č. l. 171 a mzdový list matky oprávnenej na č. l. 172 - 180, pričom išlo o listiny zaslané oprávnenu na výzvu súdu (súdu doručené 15. júna 2020). Zo záznamu ďalej vyplýva, že oprávnená ich predložila súdu v jednom vyhotovení a preto súd dal na pojednávaní tieto listiny povinnému k nahliadnutiu za účelom oboznámenia sa s nimi. Odvolací súd ďalej konštatoval, že v tomto vyjadrení oprávnená vyčísliła svoje výdavky, doložila potvrdenie o návšteve školy a zároveň bola súdom vyzvaná na preukázanie príjmu zo strany matky, ktorý je vyčíslený v hrubom aj v čistom, a odvolací súd uviedol, že z neho bude vychádzať. Následne odvolací súd vykonal dokazovanie výsluchom povinného a oprávnenej. Po ukončení výsluchu oprávnenej, predsedníčka senátu vyzvala povinného, aby uviedol, či ešte na oboznámenie sa s listinami potrebuje nejaký čas, načo jej povinný uviedol, že nepotrebuje a zo strany súdu bolo uvedené, že zabezpečí ich prefotenie. Účastníci konania boli vyzvaní na opustenie pojednávacej miestnosti za účelom vyhlásenia rozsudku. Z prepisu ďalej vyplýva, že súd krátkou cestou doručil odpis týchto listinných dôkazov povinnému, následne na to bolo vyhlásené uznesenie, ktorým bolo dokazovanie vyhlásené za skončené a vo veci bol vyhlásený rozsudok.

26. Z uvedeného tak vyplýva, že súd vykonal dôkaz listinou ohľadne dokladov predložených súdu oprávnenu 15. júna 2020, a to potvrdenia o návšteve školy (predložené v anglickom jazyku), vyčíslenia výdavkov oprávnenej a mzdových listoch matky oprávnenej (predložené v slovenskom jazyku) oboznámením ich obsahu a rovnako boli tieto listiny predložené povinnému na pojednávaní za účelom ich oboznámenia a taktiež boli povinnému doručené aj v odpise, ktorý zabezpečil súd v priebehu pojednávania pred vyhlásením uznesenia o skončení dokazovania. Povinný tak bol zo strany súdu oboznámený s ich obsahom, boli mu predložené na pojednávaní a taktiež mu boli tieto doklady v odpise doručené na pojednávaní (doklady mali v danom prípade povahu listiny ako dôkazného prostriedku), ktoré listiny povinný nenamietal a nespochybňoval. Možno tak konštatovať, že odvolací súd nielenže v rámci vykonaného dokazovania zistil výdavky oprávnenej, príjmy jej matky ako aj skutočnosť, že oprávnená študuje (body 23., 24., 25. rozsudku odvolacieho súdu), ale dôkazy o tom (predmetné listinné dôkazy) aj riadne (v súlade s ustanoveniami CSP) vykonal. Neobstojí preto námietka dovolateľa, že odvolací súd v konaní nevykonal dôkaz listinou napísanou v cudzom jazyku v súlade s § 204 CSP.

27. Najvyšší súd navyše uvádza, že vzhľadom na informácie uvedené v Potvrdení o návšteve školy z 01. júla 2019, nebolo potrebné tento dokument vyhotovený v anglickom jazyku prekladať do jazyka slovenského, pretože údaje tam uvedené možno chápať aj bez znalosti anglického jazyka (obdobná listina za školský rok 2018 už bola súdu predložená aj s prekladom do jazyka slovenského č. l. 21, 22 spisu). Ak by súd musel preložiť do slovenského jazyka také dokumenty, ktorých obsah nie je spochybnený, a ktoré možno vykonať v súlade s ustanoveniami § 204 CSP aj bez prekladu do tohto jazyka, bol by tento postup v rozpore so zásadou procesnej hospodárnosti a úplného zbytočného predlžovania konania.

28. Takýto postup súdu však nesmie byť v rozpore s právom účastníka konať v materinskom jazyku podľa § 155 CSP, ktoré je právom, ale nie povinnosťou účastníka. Ak by povinný namietal, že nesúhlasí

s obsahom písomnosti, ktorú mu súd oznámil, predložil k prečítaniu alebo doručil, a trval by na preklade do jazyka slovenského, bolo by na súde, aby zabezpečil preklad do tohto jazyka, aj keď by nemal pochybnosti o jej obsahu. V opačnom prípade by účastníkovi bolo odopreté právo konať vo svojom materinskom jazyku.

29. Z vyššie uvedeného vyplýva, že zo strany súdu nedošlo k nesprávnemu procesnému postupu, ktorý by znemožnil dovolateľovi, aby uskutočňoval jemu patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Dovolací súd dospel k záveru, že dovolanie povinného nie je dôvodné, a preto ho zamietol podľa § 448 CSP.

30. Dovolací súd žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov dovolacieho konania (§ 52 CMP).

31. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.